

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

7. Буряк А.А., Маслій О.А. Трансформація загроз економічній безпеці та безпеці інформаційного середовища України в умовах повномасштабної війни. Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. 2023. № 3 (129). С. 28–32.

8. Кремень О., Швидка В. Військові облигації як інструмент фінансування видатків державного бюджету України в умовах воєнного часу. *Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації* : тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 7 жовтня 2022 року). Київ : КНУТД, 2022. С. 98–100.

9. Варналій З.С., Онищенко С.В., Маслій О.А. Загрози економічній безпеці України в умовах глобалізації та міжнародної конкуренції. *Безпека та конкурентні стратегії розвитку України в глобальній економіці* : монографія / за заг. ред. А.І. Мокія. Запоріжжя-Львів : ФОП Мокшанов В.В., 2019. С. 198–251.

УДК 351.778(477)

Скрильник Андрій Сергійович,

кандидат економічних наук, доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

РОЛЬ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО БІЗНЕСУ В ГАРАНТУВАННІ СТІЙКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ГРОМАД

У сучасному соціально-економічному середовищі, особливо в умовах затяжної воєнної нестабільності в Україні, актуалізується роль соціально орієнтованого бізнесу як одного з ключових факторів забезпечення стійкості та безпеки громад. Такі підприємства відіграють роль не лише економічних агентів, але й партнерів місцевого

самоврядування, волонтерських ініціатив і системи громадянського захисту. Соціальна відповідальність бізнесу трансформується із додаткової цінності у фундаментальну вимогу часу, особливо в умовах, коли державні ресурси обмежені, а потреби громад — зростають. В Україні до початку повномасштабної агресії РФ близько 80% компаній впроваджували елементи корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), зокрема у формі підтримки освіти, культури, інклюзії, сталого розвитку [1]. Із 2022 року спостерігається зміна пріоритетів соціально орієнтованої діяльності: акцент зміщується на підтримку Збройних Сил України, допомогу переселенцям, відбудову пошкодженої інфраструктури, медичне забезпечення, розвиток локальної логістики та збереження зайнятості.

Компанії, що активно реалізують політику КСВ, демонструють не лише адаптивність до кризових умов, а й позитивно впливають на загальну стійкість територіальних громад. Так, за даними платформи ThePage, у 2023 році 61% підприємств із ТОП-100 активно брали участь у відновленні місцевої інфраструктури, тоді як 52% запровадили внутрішні політики з підтримки співробітників, які є мобілізованими або постраждали від бойових дій [2]. У сільських і малих міських громадах соціальний бізнес часто виступає єдиним джерелом стабільної зайнятості, партнером освітніх і культурних установ, інвестором у благоустрій. В умовах воєнного часу такі підприємства забезпечують локальну стійкість – як економічну (через створення доданої вартості), так і соціальну (через підтримку незахищених верств населення). Зокрема, у 2023 році за підтримки Міжнародної організації праці та МСП були реалізовані понад 200 мікропроектів соціального підприємництва в деокупованих та прифронтових громадах [3].

На державному рівні починає формуватися нормативно-інституційна основа розвитку соціально орієнтованого бізнесу. Прийнята у 2020 році Концепція розвитку СББ до

2030 року передбачає створення умов для інтеграції принципів КСВ у стратегії розвитку компаній, розширення доступу до публічних ресурсів для соціальних ініціатив бізнесу, а також формування механізмів верифікації та публічного звітування щодо впровадження соціальних стандартів [4]. У цьому контексті важливою є й роль міжнародних організацій, які не лише фінансують проекти, а й поширюють стандарти прозорості, сталості, екологічної відповідальності, прав людини. Водночас, слід констатувати, що більшість соціальних підприємств стикаються з такими бар'єрами, як відсутність податкових стимулів, юридична невизначеність їхнього статусу, брак доступу до довгострокового фінансування, а також недостатній рівень обізнаності серед потенційних партнерів і клієнтів.

Виокреми чотири основні стратегічні напрями розвитку соціально орієнтованого бізнесу як складової стійкості та безпеки громад:

1. Інституційне та правове укріплення

Необхідно розробити спеціальний закон про соціальне підприємництво, який визнає цю форму бізнесу та визначає чіткі критерії її ідентифікації. У законі мають бути закріплені інструменти державної підтримки, пільгового оподаткування, пріоритетного доступу до державних і муніципальних замовлень. Важливо створити єдиний реєстр соціальних підприємств для прозорості та формування довіри.

2. Партнерство громад і бізнесу

Міське самоврядування має бути не лише спостерігачем, а активним гравцем у розвитку соціально орієнтованих ініціатив. Сприяння партнерствам між бізнесом, неурядовими організаціями та комунальними підприємствами дозволить вирішувати проблеми зайнятості, інклюзії, охорони здоров'я, культури та освіти. Наприклад, реалізація муніципальних програм співфінансування соціальних

проектів із бізнесом дасть змогу акумулювати ресурси та забезпечити сталий ефект.

3. Фінансові інструменти підтримки

Доцільно передбачити створення окремої бюджетної програми на рівні Мінекономіки або Мінреінтеграції, яка підтримуватиме соціальні підприємства в громадах, що постраждали від війни. Необхідно розвивати механізми соціального інвестування, наприклад, через пільгові кредити, гранти, соціальні облигації. Успішним прикладом є програми USAID, які вже підтримали десятки соціальних підприємств у Київській, Львівській, Полтавській областях.

4. Освітньо-комунікаційний розвиток

Розбудова екосистеми соціального підприємництва неможлива без формування відповідної культури та обізнаності. Слід інтегрувати модулі з КСВ та соціального бізнесу в освітні програми ЗВО, сприяти просвітницьким кампаніям, розвивати інкубатори соціального підприємництва на базі громадських платформ і бізнес-асоціацій.

Література

1. Червінська Л., Червінська Т., Каліна І. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах війни. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2023. № 6 (53). С. 405–416.

2. The Page. Індекс КСВ-2023: сталий розвиток українського бізнесу під час війни URL: <https://thepage.ua/ua/rating/stali-st-ukrayinskogo-biznesu-pid-chas-vijni-sho-pokazav-indeks-ksv-2023>

3. Богомаз О. Аналіз сучасних тенденцій корпоративної соціальної відповідальності бізнесу в Україні в умовах глобальних викликів // Сталий розвиток економіки. – 2024. – № 4(51). – С. 396–402.

4. Міністерство економіки України. Концепція розвитку соціально відповідального бізнесу до 2030 року URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?id=8baf7d2c-af65-4af7-af48-e1160084e828>